

Middenstip

STAMPPOT / MAJA WESTERVELD

Een inclusieve spektakelmatch

Klaas Tindemans
Gezien op 09 juni 2026
Vrijbroekpark, Mechelen (in het kader van het Broekfestival, Nona)

Stamppot is de participatieve werking van kunstencentrum Nona, in Mechelen. Die toont de vruchten van een jaar lang werken op het Broekfestival in het Vrijbroekpark. Ze spelen een heuse voetbalmatch met beroemde veteranen, al is er meer te doen rond dan op het veld. Regisseur Maja Westerveld en een dertigtal performers van uiteenlopend allooi pakken uit met verrassende moves. Al reikt het gevoel dat blijft hangen niet veel verder dan supporterssympathie, een feest is het wel.

09 JUNI 2026

Er is al vaker theater over voetbal gemaakt, en dan vooral over supporters. Het KIP maakte de voetbalopera 'U dikke ma' (2011) over en met de spionkop van AA Gent, Sanja Mitrović liet in 'Do You Still Love Me?' (2015) beroepsacteurs met supporters van o.a. Union Sint-Gillis, Feyenoord en Stade Reims samen in hun existentiële afgrond afdalen, Mohamed El Khatib verzamelde voor de verhalen van de (naar het schijnt) sympathiekste supporters van Frankrijk, die van RC Lens. Soms verandert het perspectief. Zo liet Ahilan Ratnamohan gestrande Afrikaanse voetballers over hun desillusies vertellen (en dansen) in “Michael Essien, I want to play as you…” (2017).

Vaak, hoewel niet altijd, zijn dit participatieve projecten, met niet-professionelen op de scène. Als je het over voetbal wilt hebben, moet je ervaringsdeskundigen - supporters, al dan niet mislukte voetballers – erbij betrekken, om het gehalte aan werkelijkheid te verhogen, om het geloofwaardig te maken. De voetbalgemeenschap en de biotoop van kunstenaars, theatermakers, dat zijn werelden die elkaar niet lijken te raken in het echte leven.

Bonte bende

‘Middenstip’ is het eindresultaat van een jaar lang werk bij Stamppot, de werking die regisseur Maja Westerveld samen met Maya Versteele bestiert. We zitten aan beide kanten van een klein veld, in het Vrijbroekpark, een eretribune in de

Belgische driekleur is nog leeg. Grote schermen boven de tribune, we kijken naar de overkant. Daar zien we hoe de deelnemers, die we straks live zullen zien, zich de voorbije maanden bezighielden. Een (neuro)diverse groep enthousiastelingen gaat met alle overgave alles beschilderen wat zich in hun omgeving bevindt: muren, ramen, tafels en stoelen, hun eigen kleren en gezichten. Een behoorlijk anarchistisch kunstbedrijf, en voorlopig is het niet duidelijk hoe die figuren zich straks op het voetbalveld gaan gedragen. Na deze aangename chaos kan het spektakel op het grasveld beginnen.

Een man met een grasmaaier, aangedreven door zijn eigen spierkracht, scheert de laatste grassprietjes bij, een man met een karretje met kalk trekt de lijnen, maar zijn fantasie houdt zich niet aan de reglementaire rechthoeken en cirkels. Een ander karretje, volautomatisch, brengt de middenstip, een witte kartonnen cirkel, veel groter dan nodig, naar het midden. Een mascotte, in de vorm van een reusachtige voetbal, vergroot onhandig dansend de sfeer. Ondertussen heeft zich ook een scheidsrechter op het terrein begeven die zich niet helemaal aan zijn voorgeschreven rol zal houden, nu niet, en ook niet in de match die volgt. Een groep toeristen, die niet veel van het Europese ‘association football’ afweten, steekt het terrein over, ze hebben zelfs hun eigen zebrapad bij. Driftige maaltijdbezorgers bedienen ongevraagd enkele toeschouwers. In een snel opgetrokken cabine van plexiglas steken twee commentatoren meteen van wal. Zij zullen niet alleen de sport commentariëren, maar ook alle grote en kleine ‘incidenten’ die zich voordoen, en af en toe ook een reactie uit het publiek noteren. Er staat ook nog een tapkraan, waar de dorstige toeristen worden bediend.

De veteranen, hoofdzakelijk van KV Mechelen, met o.a. Piet den Boer en Geert Deferm, winnaars van Europacup II in 1988, staan tegenover de ploeg van Wijzersterk.

En dan betreden de ploegen dit atypische veld. De veteranen, hoofdzakelijk van KV Mechelen, met o.a. Piet den Boer en Geert Deferm, winnaars van Europacup II in 1988, staan tegenover de ploeg van Wijzersterk. Wijzersterk is het dagbestedingscentrum waarmee Stamppot al een tijd samenwerkt. De toeristen hebben de eretribune ingenomen, en ook een oude koning is, na een moeizame wandeling over een (te korte) rode loper op een troon gaan zitten. Ondanks de inzet van legendarische helden bij de ‘veteranen’, zal Wijzersterk, geholpen door allerlei ‘toevalligheden’ en een wispelturige scheidsrechter, de match winnen.

Maar ondertussen, nog vóór het einde van de match, zijn een man en een vrouw, elk met een bal, mee komen spelen, terwijl de ‘echte’ spelers hen compleet negeren. Een bizar spelletje in het spelletje. Zodra de match eindigt krijgen we een invasie van caravanbewoners, die op de middenstip een tafelvoetbaltoernooi voor kinderen organiseren. Zij bouwen met een twintigtal kruiwagens een aarden wal rond die middenstip, terwijl een bestelwagen nog tientallen extra ballen uitkiepert. De caravanbewoners amuseren zich, met livemuziek op piano, drums en gitaar (“We will, we will rock you”), ze dansen vrolijk rond. Helemaal dada wordt het als er nog een griezelfilmpje, helemaal in Abattoir Fermé-stijl (hun acteurs inbegrepen) op de schermen getoond wordt.

Het punt van het middelpunt?

Ik heb geen precies beeld van het einde, behalve heerlijke verwarring, maar ik zie ook niet of, en zo ja welk punt hier gemaakt wordt. Voetbal is een gemakkelijke metafoor voor lokale of globale speldrift, maar, in een theatercontext, vraagt zo'n metafoor eigenlijk om een iets specifieker verwijzing. Niet dat die kraakhelder moet zijn, zoals het overvloedige Engelse voetbaltoneel, zoals dat regelmatig 'well written plays' over marginale families opdient, maar ik zoek hier naar een statement. Dit is een succesvol inclusief spektakel, waarbij we gedwongen worden om mensen recht in de ogen te kijken, mensen waarvan wij al te vaak net de blik mijden. Is dat misschien het punt? In dat geval hebben Maja Westerveld en haar ploeg wel veel omwegen bewandeld. Vervelend is het zeker nooit, maar de noodzaak om al die kronkelwegen – toeristen, caravans, kruiwagens – te bewandelen, ontgaat mij soms.

Het spektakel boeit in zijn absurditeit, maar verdrinkt in de totale vrolijkheid van het geheel.

Tussen het pure, onbeschaamde enthousiasme van de Wijzersterk-spelers en de brutale ironie van de Abattoir Fermé-acteurs klikt het ook niet helemaal. Niet dat die laatsten de show stelen, maar ze sluiten niet echt aan bij de eersten, ze voeren een show in de show op. Misschien kan je dat 'gelaagdheid' noemen, maar daarvoor plakt het niet genoeg aan elkaar. Wij, als toeschouwers-supporters, hebben ons, tenminste op de avond wanneer ik kwam kijken, deftig gedragen, van hooliganisme is geen spoor (behalve bij de vechtende maaltijdbezorgers, maar dat is eerder slapstick), en bij de voetballers is slinks spelbederf ook uit den boze.

We zijn allemaal, op en naast het veld, gelukkig met het spektakel, dat weliswaar boeit in zijn absurditeit, maar verdrinkt in de totale, weliswaar oprechte, vrolijkheid van het geheel. Tegelijk weet je dat bij dergelijke participatieve trajecten het proces, dat maanden duurde, belangrijker is dan een eventuele excellentie van het resultaat. Dat is geen verontschuldiging, want als toeschouwer weet je dat deze ervaring voor de spelers van Wijzersterk (en van andere deelnemende organisaties) een belevenis is, in de beste zin van het woord. Wellicht is het precies dat wat telt. Ook al is het leven dat soms niet, voetbal is een feest. Dat geloven we toch graag.